

לפסח משמע דקאי על היום טוב עצמו ור"ל קודם חג המצות, ואיירי בימינו שאין בו קרבן אלא שאר ההלכות בלבד. ולהכי ברייתא דפסחים דאיירי בזמן הבית נאמר בה הפסח ואז בעינן שואלין ודורשין, אך ברייתא דמגילה שאינו מחייב כי אם שואלין לחוד נאמר בה באמת לשון לפסח, משום דאיירי בזה"ז, והבן.

אמנם לפי"ז יקשה דהא בשלחן ערוך כתוב הלשון שואלין ודורשין שאין שייך בימינו, ולפי הנ"ל הי' צריך לכתוב רק שואלין, דידוע שהשלחן ערוך פוסק רק הלכות ששייכות בימינו. אך יש לומר דאף בזמנינו לפני ביאת הגואל ג"כ שייך ענין שואלין ודורשין, מפני שצריכים תמיד להאמין ולצפות ולקוות דמהרה יבנה המקדש ועוד בשנה זו נזכה לביאת המשיח ולבנין ביהמ"ק, וממילא ישאל וידרוש בענין ההכנות הדרושות לכוון את הכוונות הראויות באכילת הקרבן. ואף אם חלילה יתמהמה הרי באכילת מצת האפיקומן יכולין לכוון את כל הכוונות שהיה מכין באכילת קרבן הפסח, ולזה שואלין ודורשין. ואפשר לרמז דבר זה בתיבת מצה שעולה בגימט' כמספר חמלה - דליגה שהם הפירושים של תיבת פסח, והוא בא להורות כנ"ל שבאכילת המצה של אפיקומן יכולין להשיג אורות ומדריגות שהשיגו באכילת הקרבן פסח ממש.

ויתכן לומר כי אורות קרבן הפסח התחילו להתנוצץ מיד בקיום מצות משכו וקחו לכם צאן, שכבר אז היה על ידי מצוה זו השראת השכינה. וזה היה מה שהטיל את אימת בני ישראל על המצרים לבלתי עשות בהם שפטים בעקדם את אלוהותם לעיניהם, דבמקום השראת השכינה הקדושה יש פחד ה' כדמצינו בדניאל שהיו ארכבותיו דא לדא נקשן, וכן מצינו באיוב שהשראת השכינה הטיל אימה על כל האנשים שברחוב שבו הלך איוב, וכן דרוש דרשינן בההגדה גופא, ובמורא גדול זו גילוי שכינה'.

וזהו מה שנקרא שבת זה בשם שבת הגדול, היות שבו היה השראת השכינה על ידי לקיחת השה לקרבן פסח ומאז התחילה כבר המורא הגדול.

ובזה יובן מה שרמזו הצדיקים סגולה לבנים מפסוק וצפונך תמלא בטנם, היינו דעל ידי האפיקומן המרומזת בתיבת צפונך (ע"ש סימנה בהגדה 'צפון') זוכים לפרי הבטן. והוא ע"פ הנ"ל, שעל ידי אכילת האפיקומן שהוא במקום הפסח זוכים להשראת השכינה, ובמקום ששם שורה השכינה הקדושה יש צמיחה אפילו לעצים יבשים כמבואר במדרש תנחומא פר' תרומה. וכמאה"כ כה אמר ה' לסריסים אשר

איבא שבת הגדול דאברהם קיא

ישמרו שבתתי וגו', והבן.

י"א א"י בטעם השם שבת הגדול שהתעוררות שהשפיע עליהם יום השבת אז היתה גדולה כל כך עד שמילא את כל ישראל בכל הדיוטות מעליון לתחתון, וע"ש ההתעוררות הגדולה הזו נקרא שבת הגדול.

י"ב עו"ל ע"ש שבכח ההתלהבות ואהבת המצוה של ההכנה ליום טוב זכו למחות את הקרירות שעמלק מכניס כמ"ש אשר קרך בדרך, ובשו"ע הרב ז"ל איתא שכשאומרים ב'אהבה רבה' וקרבתנו מלכנו לשמך הגדול יש לכוון מצות עשה של מחיית עמלק שאין השם שלם עד שימחה זכרו של עמלק ואז יהיה השם שלם וגדול, ולכן מכיון שבשבת זה זכו למחיית קרירות עמלק ולהגדיל שמו יתברך נקרא שבת הגדול.

י"ג לולי דמיסתפינא הייתי אומר דהנה בריאת העולם על ידי הקב"ה היתה בגדר מצוה גדולה כמאה"כ עולם חסד יבנה, וכאשר סיים השי"ת כביכול את המצוה ברא את השבת בבחי' סעודה לגמרה של מצוה. וזה שאמר הכתוב ששת ימים תעבוד וגו' וביום השביעי שבת לה' אלקיך רצ"ל שגם האדם יעבוד ששת ימים לשם מצוה ועי"ז יהיה יום השביעי שבת לה' אלקיך היינו באותו בחי' שהיתה שבת בראשית לה' אלקיך, בחינת סעודה לגמרה של מצוה.

והנה בגלות מצרים קיימו ישראל צווי ה' שאמר לאברהם אבינו גר יהיה זרעך בארץ לא להם וגו' וכדאיתא בהגש"פ 'וירד מצרימה אנוס על פי הדיבור' שהירידה היתה לקיים מאמר השי"ת, על כן בסיום מצות הגלות עשו שבת, סעודה לגמרה של מצוה.

והיות שמצות הגלות נהגה זמן טובא שנים רבות על כן היתה השבת שלאחריה גם כן גדולה וארוכה, ונתמשך מי' ניסן עד לכ"א בחודש, שנים עשר יום נגד שנים עשר חדשים של השנה, וזהו שבת הגדול, גדול שלא היה כמוהו.

י"ד עו"ל ע"פ מה דאיתא במס' מגילה דף כז. בפסו' ואת כל בית גדול שרף באש, ר' יוחנן ור' יהושע בן לוי, חד אמר מקום שמגדלין בו תורה וחד אמר מקום שמגדלין בו תפלה.

ובשבת זה שבו דורשין תורה לעם בהלכות החג וגם צריכין לעורר בו בתפלה